

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 15 0 U 004041 19 Uvp
Banjaluka, 29. aprila 2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija: Strahinje Ćurkovića, predsjednika vijeća, Merside Bjelobrk i Edine Ćupeljić, članova vijeća, uz učešće zapisničara Nataše Božić, u upravnom sporu po tužbi tužioca V. R. iz T., protiv rješenja tuženog Fonda ..., broj: 9802585949 od 06. avgusta 2018. godine, u predmetu ponovnog određivanja starosne penzije, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Trebinju, broj: 15 0 U 004041 18 U od 28. novembra 2018. godine, u sjednici vijeća održanoj 29. aprila 2021. godine, donosi

P R E S U D U

Zahtjev se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom tužba se uvažava i uvodno označeni akt tuženog poništava, a odbija zahtjev tužioca za naknadu troškova spora. Osporenim aktom se odbija kao neosnovana žalba izjavljena protiv rješenja Filijala T., isti broj od 03. jula 2018. godine, kojim se tužiocu određuje novi iznos starosne penzije počev od 02. jula 2018. godine, u mjesečnom iznosu od 529,09 KM, na način određen u dispozitivu tog rješenja.

Uvaženje tužbe sud obrazlaže stavom da osporeni akt nije pravilan i na zakonu zasnovan. Imajući u vidu da je sporan datum ostvarivanja prava na starosnu penziju, odnosno datum početka isplate nakon novog obračuna penzije, izvršenog poslije naknadne retroaktivne uplate doprinosa, nižestepeni sud se poziva na odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj: AP-1989/06, AP-1989/06 i AP-1330/06, u kojima je zauzet stav da u slučaju retroaktivne uplate doprinosa, kad poslodavac nije izvršio zakonsku obavezu blagovremene uplate doprinosa, radnici ne treba da snose posljedice neurednog plaćanja doprinosa od strane poslodavca. Ukazuje da se po članu 25. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju-Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 i 118/09, u daljem tekstu: Zakon o PIO-Prečišćeni tekst), naknadna uplata doprinosa vrši uz plaćanje zateznih kamata Fondu, te da i član 156. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 134/11, 82/13 i 103/15, u daljem tekstu: Zakon o PIO), daje mogućnost poslodavcu koji nije uplatio doprinos u skladu sa posebnim zakonom, da može uplatiti doprinos za radnika za određeni period unazad, ako radnik sa tom uplatom navršava staž osiguranja za ispunjavanje uslova za ostvarivanje prava na penziju. Plaćanjem doprinosa i zateznih kamata Fond, otklanjaju se posljedice neurednog ispunjavanja zakonskih obaveza poslodavca. Kako je tuženi utvrdio da tužiocu pripada pravo na novi iznos starosne penzije od podnošenja zahtjeva, a ne od dana ostvarivanja prava na

penziju, nižestepeni sud nalazi da je osporeni akt zasnovan na nepotpuno i nepravilno utvrđenom činjeničnom stanju i nepravilnoj primjeni materijalnog prava, čime su ispunjeni osnovi za poništenje akta iz člana 10. ZUS, zbog čega sudi kao u izreci pobijane presude.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude, tuženi osporava stav nižestepenog suda, navodeći da nema uporište u odredbama Zakona o PIO. Ističe da je tužilac na osnovu rješenja Filijala T. od 09. aprila 2015. godine, ostvario pravo na starosnu penziju počev od 01. januara 2015. godine, u mjesečnom iznosu od 424,98 KM, da je u obrazloženju tog rješenja navedeno da ima 33 godine, 01 mjesec i 16 dana penzijskog staža, te da u ukupni penzijski staž nije uračunato vrijeme provedeno u osiguranju od 01. januara 2000. do 31. decembra 2014. godine, ukupno 08 godina i 08 mjeseci, jer za isti nisu plaćeni doprinosi. Naknadno je izvršena uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za period za koji prvobitno nisu bili plaćeni doprinosi, te je po zahtjevu tužioca prvostepenim rješenjem određen novi iznos starosne penzije počev od 02. jula 2018. godine, u mjesečnom iznosu od 529,09 KM, saglasno članu 143. Zakona o PIO. S obzirom da na dan donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju za taj period nisu bili uplaćeni doprinosi, a da je nakon donošenja rješenja izvršena uplata doprinosa, određen je novi iznos penzije od dana podnošenja zahtjeva, na osnovu člana 143. stav 2. Zakona o PIO, pa da je osporeni akt pravilan. Predlaže da se zahtjev uvaži, presuda preinači, tako da se tužba odbije kao neosnovana.

Tužilac nije dao odgovor na zahtjev.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev, pobijanu presudu i ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu člana 39. ZUS, ovaj sud odlučuje kao u izreci iz sljedećih razloga:

Prema stanju spisa, prethodno je rješenjem Filijala T. od 09. aprila 2015. godine, tužiocu bilo priznato pravo na starosnu penziju počev od 01. januara 2015. godine, u mjesečnom iznosu od 424,98 KM, po osnovu navršenih 65 godina, 02 mjeseca i 15 dana života i penzijskog staža od 33 godine, 01 mjesec i 16 dana, s tim da u ukupni penzijski staž nije uračunato vrijeme provedeno u osiguranju od 01. januara 2000. do 31. decembra 2014. godine, s prekidima, ukupno 08 godina i 08 mjeseci, zato što za taj period nisu bili plaćeni doprinosi.

Tužilac je prvostepenom organu podnio zahtjev za ponovno određivanje penzije dana 02. jula 2018. godine, jer je 16. aprila 2018. godine, u njegovu korist izvršena uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje od strane bivšeg poslodavca a.d. S. IAT T. Uplata je izvršena na osnovu presude Okružnog suda u Trebinju, broj: 95 0 Rs 047942 17 Rsž od 25. januara 2018. godine, kojom je odbijena žalba tuženog i potvrđena presuda Osnovnog suda u Trebinju, broj: 95 0 Rs 047942 17 Rs od 15. septembra 2017. godine, kojom je obavezan isti da u korist tužioca na ime dospelih, a neuplaćenih doprinosa iz penzijskog i invalidskog osiguranja za period od 01. decembra 2000. godine do 31. decembra 2011. godine, s prekidima, uplati tuženom iznos od 13. 225,94 KM. U provedenom postupku prvostepeni organ je utvrdio da je tužilac korisnik starosne penzije počev od 01. januara 2015. godine, da ima ukupan penzijski staž od 41 godine, 03 mjeseca i 28 dana, na osnovu kojih činjenica prvostepenim rješenjem tužiocu određuje novi iznos starosne penzije počev od 02. jula 2018. godine, u mjesečnom iznosu od 529,09 KM. Osporenim aktom se žalba odbija kao neosnovana, uz obrazloženje da je 02. jula 2018. godine, podnesen zahtjev za ponovno određivanje penzije uračunavanjem u ukupan penzijski staž perioda osiguranja za koji je bivši poslodavac tužioca uplatio doprinose po pravosnažnoj presudi, pa da je prvostepenim rješenjem pravilno određen novi iznos starosne penzije počev od dana podnošenja zahtjeva, u skladu sa članom 143. stav 2. Zakona o PIO. Presudom se tužba uvažava i osporeni akt poništava iz navedenih razloga.

Pobijana presuda je pravilna.

Između stranaka nisu sporne odlučne činjenice za rješenje stvari: da je tužiocu, kao osiguraniku tuženog, rješenjem od 09. aprila 2015. godine, priznato pravo na starosnu penziju počev od 01. januara 2015. godine, po osnovu navršenih 65 godina, 02 mjeseca i 15 dana života i 33 godine, 01 mjesec i 16 dana penzijskog staža; da je 16. aprila 2018. godine, u korist tužioca bivši poslodavac, na osnovu pravosnažne presude uplatio dospjele, a neuplaćene doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje za period od 01. decembra 2000. godine do 31. decembra 2011. godine, s prekidima, pa ima ukupan penzijski staž od 41 godine, 03 mjeseca i 28 dana; da je 02. jula 2018. godine podnio zahtjev za ponovno određivanje starosne penzije.

Sporno je koje pravo mu pripada po osnovu uplate doprinosa unazad od strane bivšeg poslodavca, izvršene na osnovu pravosnažne presude, odnosno da li ima pravo na novi iznos starosne penzije i isplatu ponovno obračunate starosne penzije počev od 01. januara 2015. godine, ili od 02. jula 2018. godine, kao u osporenom aktu.

Pitanje početka ostvarivanja prava na starosnu penziju je regulisano članom 131. Zakona o PIO. Prema stavu 1. ovog člana, pravo na starosnu penziju osiguranik ima od prvog narednog dana nakon prestanka osiguranja, pod uslovom da je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od tri mjeseca od prestanka osiguranja, a prema stavu 2., ako je zahtjev podnesen nakon ispunjenja uslova za ostvarivanje prava, pravo na starosnu penziju osiguranik ima od dana podnošenja zahtjeva i za tri mjeseca unazad ako su na taj dan ispunjeni uslovi za ostvarivanje prava. Na isti način je ovo pitanje bilo regulisano i članom 167. stav 1. i 2. Zakona o PIO-Prečišćenog teksta, koji je bio na snazi u periodu koji je tužilac proveo u osiguranju, za koji su uplaćeni doprinosi unazad i na osnovu kojeg je donesena presuda kojom je poslodavac obavezan da doprinose uplati.

Po ocjeni ovog suda, razlozi koje je dao sud u pobijanoj presudi su jasni i pravilni, kao i pozivanje na odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj: AP-1989/06, AP-1989/06 i AP-1330/06, koje se odnose na naknadnu retroaktivnu uplatu doprinosa i njen uticaj na početak ostvarivanja prava na penziju i isplate penzije, u kojim je izražen stav da se retroaktivnom uplatom doprinosa poslodavca, kao obveznika osiguranja, uz plaćanje zatezne kamate Fond, kao korisniku osiguranja, otklanjaju samo posljedice neurednog ispunjenja zakonske obaveze poslodavca, u korist radnika, kako bi stekao uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju, a da se početak ostvarivanja prava na penziju, odnosno početak isplate penzije određuje u smislu odredaba zakona kojim se reguliše pitanje početka ostvarivanja prava penziju.

Imajući u vidu da su prema članu VI tačka 4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine konačne i obavezujuće, potrebno je ukazati i na stav istog suda o naknadnoj retroaktivnoj uplati doprinosa i početku ostvarivanja prava na penziju i isplati penzije, u odluci broj: AP-2106/17 od 10. aprila 2019. godine, da se retroaktivnom uplatom osiguranik u statusu izjednačava sa osiguranikom kome su uplate vršene retroaktivno, te da je u tom predmetu povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kada je apelantu pravo na starosnu penziju, na osnovu člana 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PIO („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 82/13), koji je stupio na snagu 25. septembra 2013. godine i kojim je u članu 156. dodat novi stav 4., priznato od dana „pojedinačne uplate doprinosa“, a ne od datuma kada je ispunio radni staž, jer da apelant ne treba da snosi posljedice poslodavčevog neurednog plaćanja doprinosa.

Pravilno je sud u pobijanoj presudi ocijenio da je osporenim aktom odlučeno na štetu tužioca, jer je o zahtjevu trebalo odlučiti u skladu sa članom 131. Zakona o PIO. Nije sporno tumačenje odredbi člana 143. stav 2. Zakona o PIO, da novi iznos penzije pripada od dana podnošenja zahtjeva, te člana 156. stav 4. istog zakona, da u slučaju uplate doprinosa za radnika za određeni period unazad, pravo na penziju pripada najranije od dana pojedinačne uplate doprinosa, ali je u konkretnom slučaju sporno tumačenje da nakon izvršene retroaktivne uplate doprinosa u smislu člana 156. Zakona o PIO, takav osiguranik nema isti položaj kao onaj kome su uplate redovno vršene. Retroaktivnom uplatom osiguranik kome uplate nisu redovno vršene se izjednačava u statusu sa osiguranikom kome su uplate doprinosa redovno vršene, jer se u skladu sa stavom u navedenoj odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, ovaj osiguranik ne može nejednako tretirati od osiguranika kome su uplate redovno vršene. Retroaktivnom uplatom doprinosa se stanje izjednačava, pa i njihov status. Osiguranik kojem se retroaktivno izvrše uplate treba da počne da prima penziju računajući od onog datuma kada je ispunio radni staž, bez obzira na datum kada su doprinosi naknadno uplaćeni, jer osiguranik ne smije da trpi zbog toga što poslodavac ne izvršava svoju zakonom propisanu obavezu da uplati doprinose.

Iz datih razloga, tuženi je dužan da ponovo odluči o žalbi i donese novi akt, u skladu sa uputama iz pobijane i ove presude, vodeći računa o pravilnoj primjeni odredaba Zakona o PIO.

Slijedom prednjeg, ovaj sud nalazi da pobijanom presudom nije ostvaren nijedan razlog nezakonitosti iz člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev odbija, na osnovu člana 40. stav 1. ZUS.

Zapisničar
Nataša Božić

Predsjednik vijeća
Strahinja Ćurković